

ÜNİVERSİTE-KENT İLİŞKİSİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA: VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ¹

A RESEARCH ON UNIVERSITY-CITY RELATIONSHIP: THE SAMPLE OF
VAN YUZUNCU YIL UNIVERSITY

Nuriye Demir

Yüksek Lisans Mezunu, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyoloji Anabilim Dalı,
nuriye.demir0602@gmail.com, ORCID ID:0000-0001-7750-7481.

Suvat PARİN

Prof. Dr. N, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü.
suatparin@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0001-9833-7549.

Geliş Tarihi

20 Nisan 2021

Kabul Tarihi

24 Haziran 2021

1 Bu çalışma Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı'nda Prof. Dr. Suvat PARİN danışmanlığında, 2018 yılında tamamlanan ve Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından SYL-2017-5789 numaralı proje olarak desteklenen "Üniversite-Kent İlişkisi: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Örneği" isimli yüksek lisans çalışmasından üretilmiştir.

ÖZ

Üniversiteler, kuruldukları tarihten günümüze gösterdikleri gelişime paralel olarak buldukları kentlerin sosyo-ekonomik ve kültürel yapısını da çok yönlü bir şekilde değiştirmişlerdir. 1982 yılında kurulan Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi'nin yaklaşık kırk yıllık tarihinde Van'ın kent dokusunu nasıl etkilediği sorusu bu bağlamda önem arz etmektedir. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi'nin kentle ilişkisini ekonomik, sosyal, kültürel ve teknolojik parametreler üzerinden ortaya koymayı hedefleyen bu çalışmada nicel ve nitel verilerden yararlanılmıştır. Çalışmanın amacı, üniversite-kent ilişkisinin tarihsel gelişimini açıklamak, üniversitenin kente sunduğu hizmetin/hizmetlerin toplumun beklentilerini yeterli bir düzeyde karşılayıp karşılamadığını belirlemeye çalışmak, Ar-Ge ve danışmanlık hizmetlerinin yerel ekonomiye ve istihdama etkilerini yorumlamak ve üniversitenin kentin ekonomik, sosyal, kültürel alanlarda gelişimini açıklamaya çalışmaktır. Bu nedenle çalışmada 300 kent esnafına anket uygulaması yapılmış olup toplumu temsil eden farklı kesimler ile de (sivil toplum kuruluşları, siyasal partiler, yerel yöneticiler) görüşme tekniği kullanılmıştır. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi'nin kentle ilişkisini somutlaştıran veriler, üniversitenin özellikle 2000 sonrasında ekonomik, kültürel ve teknolojik parametreler üzerinden üniversitenin katkısını olumlarken, üniversitenin kent merkezine uzaklığı üzerinden yapılan değerlendirmelerde ise üniversitenin henüz beklenen etkiyi göstermediği ifade edilmektedir. Bu bağlamda üniversite kent merkezi arasında güçlü bir ulaşım ağının inşası, kent sorunlarına odaklanan bilimsel proje ve uygulamaların artırılması ve yapılan çalışmaların kentin bileşenlerinin dahil edilmesi yönünde birtakım öneriler ön plana çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Üniversite-Kent İlişkisi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.

ABSTRACT

Universities have been transforming the socio-economic and cultural structure of the cities they are situated in, in parallel with the development they have shown since the day they were founded. The question of how Van Yüzüncü Yıl University founded in 1982 ,with its forty-year history, has affected the urban texture of Van City , is important in this context. Quantitative and qualitative data were used in this study, which objects to reveal the relationship of Van Yüzüncü Yıl University with the city through economic, social, cultural and technological parameters. The aim of this study is to explain the historical development of the university-city relationship, to determine whether the service / services offered by the university meet the expectations of the society at an adequate level, to interpret the effects of R & D and consultancy services on the local economy and employment. For this reason, 300 tradespeople in the city were interviewed and interview technique was used with different groups representing the society (non-governmental organizations, political parties, local administrators). While the data showing the relationship of Van Yüzüncü Yıl University with the city affirm the contribution of the university through economic, cultural and technological parameters, especially after 2000, it is stated that the university has not yet shown the expected effect in the evaluations made over the distance of the university to the city center. In this context, some suggestions for building a strong transportation network between the university and the city center, increasing scientific projects and applications focusing on urban problems, and including the components of the city in the studies come to the fore.

Keywords: University-City Relationship, Van Yüzüncü Yıl University, Van.

GİRİŞ

Eğitim, tanımlanabilme açısından çok boyutlu bir kavramdır ve kullanılan tanımlarının içerisinde zamanla değişebilen insan ve çevrenin bulunması, eğitimin de tanımının değişebileceğinin göstergesidir. En bilinen şekliyle eğitim; bireyin davranışlarında, kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişimler meydana getirme süreci olarak tanımlanır (Kuyumcu ve Erdoğan, 2008: 240-250). Eğitimin en üst düzeyini oluşturan üniversiteler ise, “evrensel kavrayışla pozitif bilimin, insan aklına ve uygarlığın bilgi birikimine duyulan güvenle geliştirildiği, yenilediği araştırma ve aydınlanma kurumlarıdır” (Arap, 2008: 27).

Üniversiteler, toplumsal yapı içerisinde örgütlenen, toplumdaki her türlü sorunu ele alıp irdeleyen, elde ettiği bulguları evrensel bir bakış açısıyla insanlığa sunan, öğreten ve bunu gerçekleştirirken de her türlü ekonomik ve siyasi güçten bağımsız hareket eden kurumlardır. Günümüz üniversiteleri, toplumsal yaşamın dinamiğine doğrudan (eğitim, sağlık, teknoloji v.b.) ya da dolaylı (üretim, istihdam, tarım, sanayi, kültür, turizm v.b.) bir şekilde etki eden sosyo-ekonomik gelişmişlik parametrelerini barındırdığından toplum için büyük önem taşır. Üniversitelerin kurulduğu kentlere katkıları geniş kitlelerce benimsenmiş, birçok bilimsel çalışmanın da mihenk taşı olmuştur. Literatürdeki bu çalışmalara² bakıldığında, yapılan farklı ölçekli datalar ile elde edilen geniş veri setlerinin üniversite-kent konusuna önemli ölçüde kaynak oluşturduğu görülmektedir. Söz konusu çalışmalar üniversitelerin buldukları kentlere ekonomik açıdan ne ölçüde katkı sağladıklarını göstermektedir. Fakat farklı yöntemler ile oluşturulduklarından, elde edilen rakamsal verilerin biribiri ile kıyaslanması yanlış sonuçlar doğuracaktır.

Üniversite-kent ilişkisini irdeleyen bilimsel çalışmaların büyük bir kısmı, kentin ekonomik parametrelerindeki değişim ve gelişimi kabulüne yaslanmakla sınırlı kalmıştır. Bu çalışma, seçilen alan literatürünün tüketilmesi anlamında yatay bir katkının aksine derinlemesine gerçekleştirilmiş bir katkı mahiyetindedir. Literatürdeki çalışmalardan farklı olarak, sadece öğrenci harcamaları ile sınırlı kalmayıp, üniversite ile doğrudan ve dolaylı olarak bağlantısı bulunan tüm faktörler ile iletişim sağlanarak kentin genel profili değerlendirilmeye çalışılmıştır. Böylece Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi'nin kentle ilişkisini, salt ekonomik temeller ile değil; sosyal,

- 2 Ayrıntılı bilgi için bkz. Akçakanat, T., Çarıkçı, İ., Dulupçu, M. (2010). “Üniversite Öğrencilerinin Buldukları İl Merkezine Ekonomik Katkıları ve Harcama Eğilimleri: Isparta 2003–2009 Yılları Örneği”. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi* (22), s.165-178, Arslan, H. (2014). “Çankırı Karatekin Üniversitesinin Kente Ekonomik Katkısı ve Öğrenci Harcamalarının Farklı Değişkenler Açısından Analizi”. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (DÜSBED)*, Kasım: 2014, YIL-6, Sayı:12 Syf:114-127, Binici, Ö.F., Koyuncu, B. “Üniversite Öğrencilerinin 2012-2013 Harcamalarının Bitlis İli Ekonomisine Katkısının İncelenmesi”. *BEU. SBE. Dergisi*, Cilt:4 Sayı:1 Syf: 113-126, Haziran 2015, Ceyhan, M. S., Güney, G. (2011). “Bartın Üniversitesi'nin Bartın İlinin Ekonomik Gelişmesinde 20 Yıllık Projeksiyonda Katkılarının Değerlendirilmesi”. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 21, Sayı: 2, Sayfa: 183-207, Elazığ-2011, Dalğar, H., Tunç, H., Kaya, M. (2009). “Bölgesel Kalkınmada Yükseköğretim Kurumlarının Rolü ve Bucak Örneği”. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl:1, Sayı:1, s. 39-50, Demireli, C., Taşkın, E. (2013). “Üniversite Öğrencilerinin Buldukları Şehre Ekonomik Katkıları: Kütahya İl Merkezi Örneği”. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 37. Syf:321-328, Ergun, C. (2014). “Üniversite ve Kent İlişkisi Üzerine Görüşler: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Örneği”. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Eylül 2014, Sayı 31, Syf: 216 – 237, Ergün, E. (2003). “A.K.Ü. Bolvadin Meslek Yüksekokulu'nun Bolvadin'in Sosyo-Kültürel Yapısına ve Ekonomisine Katkıları”. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, C.V, S.1, Syf: 63-78, (2003), Erkan, B., Harbalıoğlu, M. (2013). “Sürükleyici Birim Olarak Kilis 7 Aralık Üniversitesi'nin İlin Sosyo Ekonomik Gelişimine Etkisi”. *Anadolu International Conference Economics* 3, June, Syf: 19-21, 2013, Eskişehir. Özer, H., Akan, Y., Çalmaşur, G. (2010). “Atatürk Üniversitesi Öğrencilerinin Gelir-Harcama İlişkisi”. *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt 11, Sayı 1, Syf:231-249, 2010.

kültürel ve teknolojik parametreler üzerinden değerlendirmek de mümkün olmuştur. Bununla birlikte kentteki farklı kesimlerin (sivil toplum kuruluşları, siyasal partiler, yerel yöneticiler) üniversite-kent ilişkisine yönelik algıları ele alınmıştır. Bu çalışma, ileride yapılacak olan üniversite-kent ilişkisi bağlamındaki araştırmalara katkı sunması bakımından önemlidir.

Çalışmanın bulguları ise üç tür veriye dayanmaktadır. İlk veri, üniversite ve kentin ilgili birimlerinden elde edilen arşiv kayıtları ve ikincil verilerden oluşmaktadır. Diğer veri setini ise işletme sahiplerinden oluşan kişilerle yapılmış anket çalışması oluşturmaktadır. Araştırmanın üçüncü veri setini ise derinlemesine görüşme tekniği ile elde edilen nitel veriler oluşturmaktadır. Elde edilen veriler ışığında; üniversitenin bulunduğu kentin sosyo-ekonomik, kültürel ve teknolojik parametrelerine katkısı olumlanırken, üniversitenin kent merkezine mekansal uzaklığı, üniversite-kent ilişkisinde sorun olarak görülmektedir. Birleştirici unsurların kurulması adına ulaşım ağının zenginleştirilmesi, kent sorunlarının iyileştirilmesine yönelik bilimsel proje ve uygulamaların arttırılması, yapılan çalışmaların kent ile koordineli bir şekilde gerçekleştirilmesi şeklinde öneriler ön plana çıkmaktadır.

DÜNYA'DA ÜNİVERSİTELERİN TARİHSEL GELİŞİMİ

“Üniversitelerin kökenlerini Platon’un Acemedia’sına ve Aristo’nun Lyceum’una, hatta Eski Yunan’daki araştırma merkezleri olan Mouseidon’lara (müze) kadar götürmek mümkün olmakla birlikte, bu konudaki çalışmalar çağdaş anlamdaki üniversitelerin babası olarak İtalya’da 1088 yılında kurulan Bologna Üniversitesi’ni kabul etmektedir. Bu eğitim kurumunu 1160 yılında Paris’teki Paris Üniversitesi ve 1167 yılında Birleşik Krallıkta kurulan Oxford Üniversitesi takip etmektedir. Bu açıdan bakıldığında Avrupa’da üniversite adı verilen kurumun yaklaşık 900 yıllık bir tarihinin olduğunu söylemek mümkündür” (Kaynar ve Parlak, 2005: 18). “Her Orta Çağ kurumu gibi üniversiteler de Avrupa’da denetim altındaydı fakat öğretim elemanları ve öğrenci loncalarının varlığı, şehirlerde çeşitli iktidar odaklarıyla çatışma/uzlaşma içerisinde hayat bulan bu kurumları diğer Orta Çağ kurumlarına göre görece özgür kılıyordu. Batıda ilk ortaya çıkışında adeta birer lonca ya da mesleki örgütlenme olan üniversite, daha sonra kendi kendini yöneten, özerk bir kurum haline gelmiş ve önce kiliseye daha sonra da devlete direnmeye başlamıştır”(Kaynar ve Parlak, 2005:24). “Rönesans döneminin başlamasıyla, dünya görüşü değişti ve bu değişim eğitime de yansdı. Eskiden toplum ve birey için faydalı olmak amacıyla bilgi üretme görevinde bulunan din adamları yerini, Rönesans ile bireyi her anlamda bilimsellğe yönlendiren, farklı alanların oluşmasına olanak tanıyan bir görüşe bıraktı. Aristo’nun ve Eflatun’un eserlerinin Avrupa üniversitelerinde yayılmasıyla, dine ve bilime dayalı dünya görüşleri arasında bir ilişki kurulması doğrultusundaki çabalar ve eğilimler belirmiş ve bunlar Rönesans’ı izleyen Reform hareketlerine yol açmıştır”(Korkut, 2011: 14). “17. ve 18. yüzyıllarda deneysel araştırma, farklı bilim dallarının gelişmesi ve laik düşüncenin yayılması ile Aydınlanma Çağı olarak adlandırılır. Harvard Üniversitesi, Massachusetts, College of William and Mary, Virginia, Yale Üniversitesi, Connecticut ve Princeton, New Jersey Aydınlanma çağına ait olan üniversiteler arasında önde gelenleridir (Korkut, 2011: 13). Modern üniversitelerin bilim ve araştırma amaçlı kurulması IX. yüzyıl başlarında Humboldt Üniversitesinin kurulması ile başlar. “Humboldt’un kurduğu Berlin Üniversitesinin kuruluş aşamaları bulunmaktadır ve bu aşamalara bağlı kalarak üniversitenin amacı tekrar tanımlanmıştır. Bunların ilki, bilim olarak felsefe yoluyla öğretim olup Felsefe, faydacılığa hizmet eden ve uygulamalı olan ihtisaslaşmış bir ilim dalı değil, bütün disiplinlerin üzerine dayanması gereken bir ana bilimdir ilkesine, ikincisi pratik hayattan uzak kalma olup ilmî faaliyet, ekmek parası kazanmak için değil, “yaratıcı bir zihni üretim” için olmalıdır ilkesiyle, üçüncüsü, araştırma ile öğretimin birliği olup

üniversitelerde yapılacak öğretim, ilmî araştırmalara dayanmalıdır ilkesine dayanır. Son aşama ise, devlete ve kiliseye karşı bağımsız olma olup üniversiteler, tüm çalışmalarında devlete ve kiliseye karşı özerk kuruluşlar olmalıdır ilkesine dayanmaktadır” (Korkut, 2011: 18). Türkiye’de gerek 1933 gerek 1946’da üniversite yeniden düzenlenirken benimsenen model de bu olmuştur (Korkut, 2011:19).

“Her üniversitenin içinde bulunduğu çağın koşullarından oldukça etkilendiği kaçınılmazdır ki “ulus devlet” ve “sanayileşme” nin ortaya çıkmasıyla üniversitelerin de yönlerini değiştirdiği görülmektedir. Böylece 19. yüzyıl sonlarında üniversiteler bilim ve araştırma işlevlerinin yanı sıra yeni ulus-devletlerin teknik ihtiyaçlarını karşılama ve sanayileşmenin etkisiyle değişimlere ayak uydurma görevlerini de üstlenmişlerdir. 20. yüzyıl başlarında üniversite eğitiminde köklü değişimler görülmektedir. Bu yüzyılda, “II. Dünya Savaşı sırasında, üniversitelerde uygulamalı araştırmalara ve danışmanlık hizmetlerine ağırlık verilmiş, öğrenci sayılarında büyük artışlar meydana gelmiş, üniversitelerin dışında ara insan gücü yetiştiren meslek yüksekokulları kurulmuştur. İngiltere’de “Politechnic”, Almanya’daki “Fachhochschule”, ABD’deki “Community College”lar bunlar arasında sayılabilir” Savaş sonrası 1960’lı yıllarda öğrenci artışı sonucu çoğu üniversite ile kentler daha da karmaşıklaşmış. “Bu karışıklıklar sonrası “kitlesel üniversite” sorunu karşısında ABD’de, yeni bir üniversite modeli oluşmuştur. Bunlardan biri “multiversity” denen çoklu üniversiteler diğeri ise “community colleges” veya “junior colleges” olarak adlandırılan “toplum koleji”dir. Bu tipolojilerin ortaya çıkmasındaki amaç, ara kademe meslek insanı yetiştirmektir” (Öztürk, 2009: 17).

TÜRKİYE’DE ÜNİVERSİTELERİN TARİHSEL GELİŞİMİ

Ortaçağ Avrupası’na karşılık aynı yüzyıllarda Türkiye’de ilk üniversite kurumunun işlevini yerine getiren “medreseler” bulunmaktadır. Bu hesapla günümüzdeki anlamıyla yükseköğretimin Türkiye’deki tarihinin yaklaşık 200 yıllık olduğunu söylemek mümkündür (Kaynar ve Parlak, 2005: 23). Bu bağlamda Türk yükseköğretimini Cumhuriyet öncesi ve sonrası olarak irdelemek daha faydalı olacaktır. “Türklerin, Orta Asya’da İslamiyet’i kabulünden 20. yüzyılın ilk çeyreğine kadar devam eden süreçte eğitim kurumları oluşturulmaya başlanmıştır. Bu eğitim kurumları İslam dini esaslarına uygun bir eğitimin verildiği “medreseler” dir. 10. yüzyılda oluşturulmaya başlandığı, devletin ileri gelenleri ve zengin iş adamlarının kurduğu birer vakıf kurumu olarak gelişimlerini sürdürmüş oldukları bilinmektedir. Medreselerin asıl gelişimi Büyük Selçuklular döneminde, Vezir Nizamülmülk’ün (ölüm 1092) öncülüğünde başlamıştır. Kuruculuğunu Nizamülmülk’ün yaptığı Nizamiye Medreselerinin ilki 1065’te Bağdat’ta öğretime açılmış, bunu İsfahan, Rey, Nişapur, Merv, Belh, Herat, Basra Nizamiyeleri izlemiştir” (Öztürk, 2009: 21). “Osmanlı’nın İmparatorluk dönemine gelindiğinde, İstanbul’un fethi ile medrese yapımı hızlanmıştır. Bu dönemde Fatih Medresesi, Beyazıt Medresesi ve Süleymaniye Medreseleri önem taşımaktadır. 17. ve 19. yüzyıllara geldiğimizde ise geleneksel medrese eğitiminden ilk kopuş Osmanlı donanmasının Ege kıyısında Çeşme’de Rus donanmasıyla yok edilmesinin ardından Sultan III. Mustafa tarafından 1773’te İstanbul’da Mühendishane-i Berri-i Hümayun’un kurulmasıyla gerçekleşmiştir. Bu kurum 1944 yılında bir yasa ile İstanbul Teknik Üniversitesi’ne dönüştürülmüştür. Bu yükseköğretim kurumları çok önemli bir değişimin başlangıcıdır. Bu değişim, yükseköğretimde var olan medreselerin yerine, batıdan yükseköğretim kurumlarının olduğu gibi alınmasıdır. Ayrıca III. Selim’in 1795’deki fermanı, öğretim elemanlarının atanmaları için tam zamanlı çalışma, akademik ilerlemelerde yayın ve sınav gereklerini de içine alan usul ve esasları ayrıntılı olarak belirtiyordu. Bu yüzden III. Selim’in Kanunnamesi, Fatih Sultan Mehmet ve Kanuni Sultan Süleyman’ın Kanunnamelerinden sonra, Türkiye

yükseköğretim mevzuatındaki ikinci önemli olaydır” (Öztürk, 2009: 23). Cumhuriyet sonrası dönemde ise, Türkiye’deki eğitim sisteminde, 1923 yılında Cumhuriyet’in ilanından sonra uygulamaya koyulan köklü eğitim reformlarıyla tamamen yeniden oluşturulmuştur. “1924’te “Tevhidi Tedrisat Yasası” ile medreseler kapatılmış, Darülfünun ise “İstanbul Darülfünunu” adını almıştır. Ayrıca Türkiye’de Cumhuriyetten günümüze üç önemli üniversite reformu yapılmıştır. Bu reform kararları ile, 1933 Reformu kişilerin, 1946 Reformu kurulların, 1981 Reformu ise Yükseköğretim Kurulu yanında üniversite içindeki kişilerin etkili olduğu bir yönetim biçimi getirmiştir. Türk yükseköğretiminde günümüz üniversitelerine temel olan üniversitelerin geçmişinin IX. yüzyıl sonları ve XX. yüzyıl başlarına dayandığı ve II. Dünya Savaşı sonrası bir hareketlilik yaşandığını söyleyebiliriz”. (Öztürk, 2009: 23).

Türkiye’de üniversitelerin kuruluş süreçleri, buldukları illerin sosyo-ekonomik gelişimine ve planlamalarına etkileri bağlamında, beş dönem olarak incelenebilir;

- Üniversiteleşme süreci bakımından 1923-1950 yıllarını ilk dönem olarak ele alacak olursak, bu dönemde, toplam üç üniversite açılmıştır. Bu dönemde, üniversite, modernleşmenin bir aracı olarak düşünülüp ülkenin her bir bölgesine bir üniversite kurulması fikri benimsenmiştir.
- İkinci dönemde (1951-1987) ise İkinci Dünya Savaşı sonrasında uygulanması düşünülen kalkınma ve bölgesel eşitsizliklerin giderilmesine dair politikaların üretilmesi ön plana çıkmaktadır. Böylece, üniversiteler bir kalkınma aracı olarak görülmüş ve ülkeye dengeli bir şekilde yayılarak kurulması düşünülmüştür.
- 1980’lerin sonlarına doğru başlayan üçüncü dönemde (1988-1994) ise üniversiteler, önceki dönemlerde kurulan üniversitelerin “hizmet bölgelerine” (Toprak, 2012: 12) kurulmaya başlanmıştır. 1990’ların ortasına kadar süren bu dönemde üniversitelerin, kurulduğu yerin ekonomisine hayat vereceği düşünülerek sadece 1992 yılında 21 yeni üniversite ve iki yüksek teknoloji enstitüsü kurulmuştur.
- Dördüncü dönem olan (1995-2008) yılları arasında ise 2006-2008 yılları arasında çevre illere 41 yeni üniversite kurulmuştur. 1990’ların ikinci yarısından 2000’li yılların başına kadar geçen sürede üniversite kurulmamasına rağmen, yeni bir üniversiteleşme hareketi 2006’da başlamış ve 2008 yılına kadar üniversitesi olmayan il kalmamıştır.
- 2009 ve sonrası ise beşinci dönem olup artık üniversiteler bölgelerine ekonomik canlılık ve ilerleme amacıyla değil farklı amaçlarla kurulmuşlardır. Böylece üniversitesi olan illere ikinci bir üniversitenin kurulması amaçlanmıştır. Bu amaçla on üniversite daha açılmıştır” (Toprak, 2012:9).

ÜNİVERSİTENİN İŞLEVLERİ

Ekonomik açıdan üniversitenin işlevleri, bilimsel çalışmaların en önemli konularından birisidir. Globalleşen dünyaya ayak uydurma saikiyle, üniversiteler de küresel, piyasa koşullarına uyumlu, büyüme ve rekabeti hedef almış, istihdama yönelik programlanmış eğitim ve öğretim vermektedirler.

“Üniversiteler; ekonomiye istihdam sağlama, bilgi üretme, üretimi ve iş gücünü geliştirme, vergi yatırımı ve marka değeri yaratma unsurlarıyla buldukları bölgelere katkıda bulunmaktadırlar” (Munnich, Nelsun 2003, aktaran, Demireli ve Taşkın, 2013: 321-328).

Ekonomik rekabeti sağlamak için verimliliği arttırma, kaynakları yönlendirme ve araştırma sonuçlarını uygulamaya geçirme konularında hükümetlere ve sivil toplum kuruluşlarına yardımcı olabilecek erki de bünyesinde barındırmaktadır. Üniversite-sanayi ve üniversite-devlet işbirliği, Ar-Ge ve danışmanlık hizmetleri de ekonomik işlevin üst düzey ayağını oluşturmaktadır. Böylece üniversite yerleşkelerinde tekno kentler bulunmakta, üniversiteler sanayi sitelerine yakınlaşmakta ve daha birçok olanak sağlanmış bulunmaktadır. Bu şekilde üniversite, yöreye istihdam ve gelir kazandırarak kentin en önemli kalkınma faktörü olmakta ve girişimciler açısından kentin cazibe merkezi haline gelmektedir.

Sosyal açıdan üniversitelerin işlevleri ise öncelikle toplumsal alanda meydana gelen oluşumlar ile kendini gösterir ve üniversiteden bireye, topluma, kente ve bölgeye bir bilgi ve kültür akışı olur. Ayrıca üniversiteler buldukları kenti nüfus, ulaşım, sosyal ve kültürel yapı, kentleşme olguları açısından etkilemektedir. Üniversiteler buldukları kentin nüfusunu üniversitede görev alan akademik ve idari personelin yanında, üniversitede okumaya gelen binlerce öğrenci ile sayısal olarak önemli oranda arttırır. Ayrıca farklı yöre ve kültürlerden gelen personel ve öğrencilerin yöredeki insanlar ile etkileşimi de kenti niteliksel açıdan etkiler.

“Kentlerde bir çekim noktası olan üniversiteler, gerek kentsel planlama açısından, gerekse yerel yönetimlerin hizmetleri açısından kente katkıda bulunurlar. Özellikle az gelişmiş olan yöreleri gelişim ve kalkınmalarına engel olacak olan geleneksel tutum ve yapıardan kurtararak çağdaş ve gelişime ayak uydurmalarında etkin rol oynarlar. Bireyin sosyal bir gruba katılarak o gruptaki değer ve normları, grupta alacağı rolleri, ulaşacağı sosyal mevkileri ve bu mevkilerin kendisinden beklediği davranış, beceri ve yetenekleri benimseyerek toplumsallaşmasını sağlar” (Tezcan, 1992: 52).

Son olarak üniversiteler modern çağın en önemli olgusu olan kentleşme ile de oldukça yakından ilgilidir;

“Kentleşme olgusu ekonomik, sosyal, kültürel kalkınma ve büyüme hareketidir. Kentleşme, teknolojik, ekonomik ve kültürel gelişmelere paralel olarak kent sayısının sadece hızlı bir nüfus artışı değil, tam tersine disiplin altına alınmış bir demografik yapıdır. Üniversitelerin kuruluş gelişmesiyle, kent merkezinde nüfus ve ekonomik faaliyetler artar. Faaliyetler yoğunlaştıkça, yerleşim yeri, şehrin dokusu ve yapısının da farklılaşması da söz konusudur. Bu farklılık olumlu yönde meydana gelir. Nüfus ve ekonomideki faaliyetlerin artmasıyla birlikte, şehir devamlı büyüyüp gelişmekte, daha geniş bir alana yayılmasıyla da kent içi farklılaşma ve alt birimlerin oluşmasını beraberinde getirmektedir. Bunun doğal sonucu olarak “çok merkezli” bir kent yapısı meydana çıkmaktadır” (Gültekin vd., 2008: 268).

Kültürel açıdan üniversitelerin işlevleri ise karşılıklı etkileşim ile ilgilidir. Üniversiteler ayrıca yerel alt kültürlerin ve ulusal kültürün sentezini olumlu bir şekilde sağlayarak kültür yapısını etkinleştirir ve kültürel bir altyapı oluşumuna katkı sağlar. Üniversitelerde gerçekleştirilen seminer, sempozyum, kongre, panel, konferans, kurslar, çeşitli görsel ve yazınsal etkinlikler kenti hem ekonomik açıdan cazibe merkezi haline getirmekte hem de toplumu sosyo-kültürel açıdan geliştirmektedir. Üniversiteler ayrıca kültürel mirasın gelecek kuşaklara aktarılmasına hizmet etmeleri açısından kuşaklararası kültür birikimini sağlarlar ve bunlar arasında kişilerin inancı, konuştuğu dili ve bilgiyi saymak mümkündür. Böylece kültürel miras hem örgün eğitim hem de yaygın eğitim aracı ile kişiden kişiye, kuşaktan kuşağa aktarılmış olur.

“Kentler, öğrencilerin kente gelişleriyle değişmekte, bu kentlerde öğrencilere has sosyal veya fiziki yaşam alanları oluşmaya başlamaktadır. Bu alanların oluşmasında gereksinimlerin yanı sıra kuşkusuz öğrenciler ile kentin yerli insanları arasındaki farklılıkların da önemli bir

etkisi olmaktadır. Bu durum kentte öğrencilerin ikametlerinden, sosyal eğlence biçimlerine, alışveriş alışkanlıklarından boş zaman etkinliklerine kadar pek çok alanda farklılıkların oluşmasına neden olmaktadır” (Sağır ve Dikici, 2011: 227).

“Teknoloji, toplumun üretime ilişkin bilgi birikimi olarak tanımlanabilir. Bu tanım ile teknoloji, bir taraftan üretimi ilgilendiren fiziksel ve sosyal olguların ilkelerine ve diğer taraftan da bu ilkelere üretime uygulanmasına ilişkin bilgi de yine bu tanımın kapsamı içindedir” (Arıcan, 2010: 28).

Günümüzde üniversiteler, eğitim ve öğretim dışında bilimsel ve teknik araştırmayı da amaç edinmişlerdir. Bu araştırmalar genellikle, belirli mesleki ve bilimsel aşamaları geçmek için yapılan akademik çalışmalar ya da endüstri ile kurulan ilişkiler sonucunda endüstriyel problemlere çözüm olabilecek nitelikteki çalışmalar da olabilir. 21. yüzyılda ülkelerin gelişmişlik düzeyleri, teknolojiyi edinerek bunu üretilebilir, işletilebilir, uygulanabilir ve dağıtılabılır hale getirilmesi ile belirlenir ve bu da sadece bilgi teknolojisi ile mümkün olmaktadır. İleri teknoloji ürünlerinin tamamının üretimindeki gibi bilgi teknolojileri ürünlerinin de araştırma-geliştirme desteği olmaksızın uzun ömürlü ve sağlıklı bir şekilde üretilmesi pek de mümkün değildir. Bu aşamada üniversiteler AR-GE ve danışmanlık hizmetleri ile devreye girmektedir. Nihayetinde bir toplumun yaşam standardını, ekonomik gelişimini ve gelişmişlik düzeyini yükseltebilmesi için teknolojik yeniliklerle tanışması ve bunları hayata geçirmesi gerekir.

ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

Bu çalışmada karma araştırma yönteminden yararlanılmıştır. Karma yöntem nitel ve nicel yöntemin birlikte kullanılmasını içermektedir (Creswell, 2019). Nicel anlamda iki veri türünden yararlanılmıştır. Araştırmada kullanılan nicel verilerden ilki, 2017-2018 yılları arasında üniversite ile en çok ilişkisi olabileceği düşünülen Van merkez ilçelerinden İpekyolu ve Tuşba’da ikamet eden 18 yaş üzeri bireylerin oluşturduğu bir evrenden amaçsal örneklem tekniği ile belirlenmiş 300 kişiyle yapılan anket verilerine dayanmaktadır. Söz konusu kişiler, Van kent merkezinde daha çok gıda, giyim, sosyal ve kültürel alanda çeşitlilik gösteren 15 farklı kategorideki 250 işletme ve sanayi bölgesindeki 50 işletme sahiplerinden oluşmaktadır. Çalışmada kullanılan bir diğer nicel veri seti ise üniversite ve kentin çeşitli birimlerinin³ arşiv kayıtlarından elde edilen ikincil verilerden oluşmaktadır. Araştırmada kullanılan nitel veriler ise üniversite ile ilgili görüşlerini almak üzere toplumu temsil eden STK’lar, siyasi parti yöneticileri ve yerel yöneticilerden oluşan 5 kişi ile gerçekleştirilen derinlemesine görüşme tekniği sonucu elde edilmiştir.

Bu çalışmanın temel problemlerini şu şekilde ifade edebiliriz:

- Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, kurulduğu 1982 yılından bugüne Van kenti ile ekonomik, sosyal, kültürel ve teknolojik alanlarda ne tür bir etkileşimde bulunmuştur?
- Kuruluşundan bu yana Van Yüzüncü Yıl Üniversitesinde yapılan bilimsel çalışmalarda Van kent olarak ne kadar yer tutmaktadır?
- Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi kentle ilişkilerinde özellikle Ar-Ge ve çeşitli danışmanlık hizmetleri bakımından nasıl bir performansa sahiptir?
- Öğrenci, idari ve akademik personelin kent yaşamına katkıları ne düzeydedir?

3 KYK-YURTKUR İl ve Kampüs Müdürlükleri, Özel Öğrenci Yurtları, YYÜ Personel İşleri Daire Başkanlığı, Rektörlük, Şoförler Odası, YYÜ BAP, YÜSEM, YYÜ Teknokent, YYÜ Enstitülerinden arşiv kayıtları, Van OSB, Yerel Gazeteler, Belediye, Van TSO, Van Ziraat Odası ve Van siyasi parti temsilcileri ile yapılandırılmış görüşme, merkezde bulunan kitap, sahaf ve kırtasiyeler ile de kampüs halkı ile yapılan alışveriş sonrası yıllık gelir beyanları bire bir görüşme sağlanarak çeşitli veriler sağlandı.

Nitel Araştırma, olayların ve bu olaylar üzerinde gelişen algıların doğal ortamında gerçekçi bir biçimde ortaya koyulmasını amaçlayan bilimsel araştırma türüdür. Gözlem yapma, görüşme ve doküman analizi gibi nitel verilere ulaşmak için kullanılan yöntemlerin uygulandığı araştırma şeklidir(<https://www.iienstitu.com>). Bu çalışmaya fenomenolojik bakış açısı ile yaklaşılmış ve derinlemesine görüşme tekniği kullanılmıştır. Fenomenoloji, insanların belirli bir fenomen yada kavramla ilgili anlayışlarını, duygularını, bakış açıları ve algılarını ifade etmeyi sağlayan ve bu fenomeni nasıl deneyimlediklerini tanımlamak için kullanılan nitel bir araştırma yöntemidir (Rose, Beeby & Parker, 1995, s. 1124, aktaran, Tekindal, M. & Uğuz Arsu, Ş. s.156 (2020)). Öncelikle literatürde bulunan üniversite-kent araştırmalarının gözden geçirilmesi ve bu konudaki eksikliklerin belirlenerek tamamlanması ile başlanmıştır. Üniversitenin kente sunduğu ekonomik, sosyal kültürel ve teknolojik alanlardaki katkılarını belirlemek amacı ile sahaya çıkılmıştır. Veri toplama işlemini genel olarak üç kategoride ele alacak olursak; Ulaşım için, Van kent merkezi ve YYÜ arası geliş-gidiş yapan araçlar tespit edilerek bu araçların bağlı bulunduğu merciler ile görüşmeler yapılmıştır. Araç sayısı, sefer sayıları, kapasiteleri ve ücretleri gibi gerekli veriler sağlanmıştır. Barınma için, Van kent merkezindeki toplam 30 yurt müdürlüğü ile yüz yüze görüşmeler sağlanarak yıllık ortalama gelirleri hesaplanarak kente sağlanan katkılar elde edilmiştir. Eğitim kategorisinde ise kırtasiye ve kitap evleri ile birebir görüşme sağlanarak sadece üniversite öğrencileri ile yapmış oldukları alışveriş sonucu beyan ettikleri tahmini yıllık gelirleri hesaplanmıştır. Son olarak da üniversite ile ilgili görüşlerini almak üzere toplumu temsil eden STK'lar, siyasi parti yöneticileri ve yerel yöneticilerden oluşan 5 kişi ile yapılandırılmış görüşme tekniği gerçekleştirilmiş, örneklemede doyum sağlanmış, elde edilen veriler ışığında çalışma derlenerek sonlandırılmıştır. Görüşme formunda bulunan temel sorulara değinecek olursak:

- Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi'nin kurulduğu 1982 yılından bugüne üniversite-kent ilişkisini nasıl değerlendiriyorsunuz? (Sizce üniversitenin kentte değişimi sağlayıcı bir rolü oldu mu?, Eğer var ise bu değişim en fazla hangi alanlarda kendini gösterdi?)
- YYÜ, kuruluşundan bu yana kente dair bilimsel çalışmalarında hangi alanlara daha çok ağırlık vermiştir?, Bu konuda neler söyleyebilirsiniz?
- YYÜ ile kent ilişkisinde 40 yıllık tarihsel süreci de dikkate aldığınızda çok güçlü bir ilişkiden söz edemeyeceğimiz bir gerçeklik olarak var. Size göre bunun arka planında hangi dinamikler yatıyor?
- Kuruluşundan günümüze YYÜ'nün Ar-Ge ve danışmanlık hizmetlerini yerel ekonomiyi geliştirme ve istihdamı sağlama açısından yeterli buluyor musunuz?, (Eğer yeterli değil ise bu konudaki çözüm önerileriniz nelerdir?)
- Yüzüncü Yıl Üniversitesi kuruluşundan bu yana kent sorunlarının çözümüne dair ne tür çalışmalar yapmıştır? (Eğer yaptıysa bu çalışmaların üniversite- kent ilişkisini güçlendirdiğini düşünüyor musunuz?)
- Üniversite kent ilişkisinin güçlü ve verimli olması için orta ve uzun vadede neler yapılmalı?, Bu konudaki görüş ve önerileriniz nelerdir?

BULGULAR VE TARTIŞMA

Sosyo-Ekonomik Yansımalar

Sosyo-ekonomik göstergeler, bir yerleşkenin gelişmişlik düzeyini ifade eden değişkenler sistemidir. Üniversite, bulunduğu kente oldukça zengin ve geniş bir yelpazede katkılar sağla-

maktadır. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi (YYÜ), 1982'den bugüne Van kentine ağırlıklı olarak sahip olduğu akademik, idari personeli ve öğrenci değişkenleri ile katkı sağlamaktadır. Söz konusu durumdan hareketle de eğitim materyalleri sağlamak adına kitap ve kırtasiye v.b., öğrenci ve personelin barınması için yurt ve konutlar, üniversitenin kent merkezine uzaklığı sebebiyle de ulaşım kalemleri üzerinden bakıldığında üniversitenin kente önemli katkılar sunduğu görülmektedir.

Tablo 1. Üniversitenin Kente Ekonomik Katkıları (Yıllık)

Kategori	Ortalama Yıllık Katkı (TL)
Eğitim	796.000
Barınma	4.440.000
Ulaşım	21.276.600
Toplam	26.472.600

Kaynak: Ortalama yıllık gelirler derlenerek hesaplanmıştır.

Tablodan temel üç önemli kalemin kente kazandırdığı rakamsal değerler görülmektedir. Eğitim alanında üniversitenin katkısı, 10-22.11.2016 tarihleri arasında sadece Van kent merkezindeki toplam 38 tane kitabevi, kırtasiye, sahaf, fotokopici ile yapılan görüşmelere dayanmaktadır. İşletmelerin, üniversite öğrencileri ile gerçekleştirdikleri alış-veriş sonrası kazanmış oldukları ortalama yıllık gelir beyanından oluşmaktadır. Her biri farklı eğitim materyallerinin satışında bulunduğu⁴ görüşülen kişilerin günlük ve haftalık elde ettikleri gelir farklılaşmaktadır. Yıllık ortalama gelir tahminleri hesaplanarak elde edilen toplam rakam kategoriye yansıtılmıştır.

Barınma alanında ise 02-09.02.2016 tarihleri arasında Van kent merkezindeki toplam 30 yurt müdürlüğü ile yüz yüze görüşmeler sağlanarak kente sağlanan katkılar elde edilmiştir. Çalışmada ayrıca KYK yurt müdürlüklerinde kalmakta olan öğrenci sayısının yıllara göre bir profilinin sunulması amaçlanmasına rağmen KYK-Yurt-kur il müdürlüğü ve Van YYÜ'nün KYK yurt müdürlüğünde yıllara göre barınan öğrenci sayısına dair bir arşiv bulunmadığından tablodaki barınma kalemine alınmamıştır. Kentte öğrenci dinamiğine paralel olarak artan ticari işletme sayısı ve sosyal mekan çeşitliliği üniversite-kent ilişkisinin sosyo-ekonomik ayağını oluşturup kente dolaylı ve doğrudan birçok katkı sağlamaktadır.

Son kategori olan ulaşım ise 06-19.12.2016 tarihleri arasında Van kent merkezi ve YYÜ arası geliş-gidiş yapan araçların tespit edilerek bu araçların bağlı bulunduğu merciler ile görüşmeler yapılmıştır. Araç sayısı, sefer sayıları, kapasiteleri ve ücretleri gibi gerekli veriler sağlanmıştır.

4 Kent merkezindeki 38 eğitim materyali satışında bulunan işletme sahiplerinin ortalama yıllık gelir beyanı ile veriler sağlandı. Eğitim kategorisinde İşletme sayısı ve gelirleri, farklı materyal satışı nedeniyle çeşitlilik göstermektedir. Kitabevi 25.000 TL, Kitap-kırtasiye 332.200 TL, Sahaf-kitap 188.800 TL, Fotokopi 100.000 TL, Tez basımı 150.000 TL Toplam:796.000 TL. Barınma kategorisinde ise kent merkezinde ortalama kira bedeli 370 TL olan 30 yurt müdürlüğünün gelir beyanı ile veriler sağlandı. Daha düşük ve yüksek kira bedeli olan yurtlar az sayıda olduğu için söz konusu ortalamaya eklenmedi. Buradan ortalama kontenjanını 100 öğrencinin oluşturduğu bir yükseköğretim yurdu aylık $100 \times 370 = 37.000$ TL gelir elde etmektedir. Bu rakamları yıllık olarak hesapladığımızda $370.000 \times 12 = 4.440.000$ TL gelir sonucuna ulaşmaktayız. Ulaşım kategorisi için sadece kent merkezi ve üniversite arası geliş-gidiş yapan araçların bağlı bulunduğu merciler ile görüşülerek veriler sağlandı. Öğrencilerin hem tatil hem de eğitim döneminde ortalama günlük kazandırdıkları toplam gelir 58.292 TL'dir. Bu rakam aylık olarak ele alındığında $58.292 \times 30 = 1.748.800$ TL, yıllık olarak ele alındığında ise $58.292 \times 365 = 21.276.600$ TL katkı sadece ulaşım alanındaki belirli araçlar sağlanmaktadır.

Bunlar Özel Halk Otobüsü olan mavi , 2 Nolu Motorlu Taşıyıcılar ve Minibüsçüler Kooperatifine ait olan sarı ve Van Büyükşehir Belediyesi otobüsü olan mor araçlardan oluşmaktadır. Çalışmada yalnızca kampüs ve merkez arası gelip-giden araçlar ele alınarak üniversite öğrencilerinin ve personelinin kente katkıları hesaplanmıştır.

Tablo 2. Van YYÜ’ de Bulunan Konut Sayısı⁵

Lojman Adı	Lojman Sayısı
Eski Bloklar Küme Evleri	118
Ahşap Evler	20
Prefabrik A-B-C Evler	61
Adliye Prefabrik Evleri	69
Üniversite Toki Küme Evleri	496
GENEL TOPLAM	764

Kaynak: YYÜ İdari İşler Müdürlüğü Lojman Birimi, 2016

2011 Van depremlerinden sonra kentte akademik ve idari personeli tutmak amacıyla Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi (YYÜ), kent merkezine 15 km uzaklıkta, belirli hizmet yılı koşulunu sağlayan akademik ve idari personeline özgü konut imkanı sağlamıştır. Söz konusu konutların tamamı üniversite yerleşkesinde konuşlandırıldığından, konut sakinleri de öğrenciler gibi daha çok sosyo-kültürel ihtiyaçlarının cevabı konusunda problem yaşamaktadırlar. Konutlar/lojmanlar kent ekonomisine dolaylı da olsa katkı sağlarken, kentten izole bir yerde konumlanması kent ile ilişkiyi zayıflatan bir durum olarak eleştirilmektedir.

KÜLTÜREL ALANDAKİ ÇALIŞMALAR

Üniversiteler yaşam boyu eğitim politikasından yola çıkarak bünyelerinde sürekli eğitim merkezleri oluşturmaktadırlar. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sürekli Eğitim Merkezi (YÜSEM) de zengin içerikli kurs düzenlemeleri ile katılımcılarına istihdam edilme saikiyle çeşitli fırsatlar tanımaktadır. Toplumsal yapının farklı bileşenlerine hitap eden, kente dolaylı yoldan istihdam ile kalkınma, çeşitli eğitim seminerleri ile halkın aydınlanma, çocuk ve kadınlar gibi toplumun en hassas fertlerinin bile eğitim ve sağlığını üstlenen geniş ölçekli hizmetleri ile kentin en kapsamlı eğitim merkezi olarak ön plana çıkmaktadır.

Sürekli Eğitim Merkezi dışında üniversite-kent ilişkisini geliştiren proje bazlı çalışmalarla da karşılaşmaktadır. Örneğin bu kapsamda “Anne Üniversitesi”, 8 haftalık dönem boyunca 27 saat eğitim veren, annelere toplumda hak ettikleri saygınlığı kazandırma amacı güden proje kapsamında ilgili alanlarda dersler verilmiştir. Mezun olan anneler özgüven kazanmış, aile içi ve anne-çocuk iletişimini daha sağlam temellere oturtmuş, sağduyulu davranışlar sergileyen bireyler olarak topluma kazandırılmıştır. “Üniversite Ailelerle Buluşuyor” adlı bir diğer proje ile de kent sakinlerinin toplumsal farkındalığını uyandırma ve yaşam kalitelerini artırma amacı güdülmüştür. Proje kapsamında Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi (YYÜ) akademisyenleri tarafından kent sakinlerine ilgili alanlarda çeşitli konferanslar⁶ verilmiştir. Üniversite akademisyen-

5 Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi’nde bulunan konut sayısı Van YYÜ İdari İşler Lojman Biriminden alınan arşiv kayıtlarından oluşmaktadır. Söz konusu konutların kira bedelleri paylaşılmak istenmediğinden Tablo 1’deki barınma kategorisindeki ekonomik katkılar arasına alınmamıştır.

6 Tuşba Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü ve Yüzüncü yıl Üniversitesinin ortak projeleri olan “Üniversite Ailelerle Buluşuyor” adlı projede sunulan konferanslar; Aile İçi İletişim ve Çocuğa Yansımaları, Telefon, Televizyon ve Çocuk, İslami Bağlamda Aile ve Ebeveyn Sorumlulukları, Kent Kültürü ve Değişen Aile Yapıları, Çocuklarda İstenmeyen Davranışları Yönetme, Şiddet, Eğitim ve Çocuk, Olumsuz Bir Dünya-

lerinin bilimsel tecrübelerine sıcak bir ortamda doyum sağlayan kent halkı, bu buluşmalar ile sınıfsal farklılık yargısını kırarak üniversite-kent bütünleşmesinin en prestijli örneğini oluşturmaktadır. Böylelikle sağlıklı birey, sağlıklı aile, sağlıklı toplum döngüsü ile daha yaşanılabilir bir kent profili ile karşılaşmaktadır.

TEKNOLOJİK ALANDAKİ İLİŞKİLER

Günümüz üniversitesinin yoğunlaştığı alanlardan biri de teknolojik yenilikler yaratacak birimler açmaktır. Bu birimlerin başlıcalarını Teknokent ya da diğer adı ile Teknoparklar ve Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP) birimleri oluşturmaktadır. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesinin (YYÜ)'nin de henüz birkaç yıldır (2013) kurulmuş olsa da oldukça başarılı çalışmalar gerçekleştiren Teknokenti ve bilimsel alanda birçok projeyi destekleyen BAP birimi bulunmaktadır. Teknokentler; üniversite, sanayi, araştırma merkezleri, girişimciler ve piyasalar arasındaki işbirliğini arttırmak, bilgi ve teknoloji transferini arttırmak yoluyla yüksek katma değerli, Ar-Ge'ye dayalı ileri teknoloji ürün ve hizmetlerin üretilmesine uygun altyapı, üstyapı ve hizmetleri kaliteli çerçevede sunan merkezlerdir. Van YYÜ Teknokenti, 2013 yılında 8 ortak ile kurulmuş olup bulunduğu yöreye katkıda bulunmaya başlamıştır. Henüz yeni yapılanmakta olan Teknokent toplamda 21 proje başlatmış ve bunlardan 3'ü (Tarımsal Uygulamalarda Kullanılmak Amacıyla Hidrojel Kompozit Malzemelerinin Hazırlanması kimya alanında, Fantom Diş sağlık alanında ve CBS Tabanlı Sosyal Etüd Projesi yazılım alanında) tamamlanmış olup geriye kalan 18 proje devam etmektedir. Bu projeler üniversitede bulunan akademik personel, organize sanayi ve teknokent işbirliği ile oluşturulmakta olup birçok alanda (eğitim, sağlık, tarım, sanayi, teknoloji v.b.) kente katkı sunmaktadır. Böylece teknolojik bilgi birikimi, ürün ve üretim süreçlerinde yenilik ve verimlilikler, yüksek kaliteli ve düşük maliyetli standartlar ile kentin ve bölgenin kalkınması adına önemli faaliyetlerde bulunmaktadır.

Van YYÜ BAP Koordinasyon Birimi ise, sunulan bilimsel araştırma proje tekliflerinin değerlendirilmesi, kabulü ve desteklenmesi ile bunlara ilişkin hizmetlerin yürütülmesi, izlenmesi ve sonuçlandırılması amacıyla kurulmuştur. Üniversite BAP biriminin günümüze kadar yapmış olduğu projeler toplam 13 kategoriden oluşmakta olup bunlardan yalnızca 7 kategoride⁷ proje gerçekleştirilmiştir. Bu nedenle yalnızca proje yapılan kategorileri ele alacak olursak en fazla çalışma bireysel araştırma projesi alanında yapılmış olup toplam 127 proje yürütülmüştür. Bunu yüksek lisans tez projesi (81), tıpta uzmanlık projesi (78) ve doktora tez projesi (54) izlemektedir.

da Olumlu Çocuklar Yetiştirmek, Birlikte Yaşama Kültürü başlıklarından oluşan 9 konferans verilmiştir.

7 Bireysel Araştırma Projesi, Hızlı Destek Projesi, Bilimsel, Sanatsal, Sportif Toplantı Düzenleme Desteği, Tez Projesi Yüksek Lisans, Tez Projesi Doktora, Tez Projesi Tıpta Uzmanlık, Tez Projesi Diş Hekimliğinde Uzmanlık kategorilerinde projeler gerçekleştirilmiştir.

Tablo 3: 2008-2016 Yılları Arasında BAP'ın Desteklediği Çalışma Sayısı

Kategori	BAP'ın Desteklediği Toplam Çalışma Sayısı	BAP'ın Desteklediği Van'ı Konu Alan Çalışma Sayısı	Van'ı Konu Edinen Çalışma Oranı
Fen	608	155	%25
Sosyal	206	48	%23
Tıp	376	51	%13
Toplam	1190	254	%21

Kaynak : Bapsis.yyu.edu.tr verilerinden hesaplanarak elde edilmiştir.

Tablo verileri ışığında, YYÜ BAP birimi toplamda 1190 çalışma desteklemiştir. Bunların 608'i Fen, 206'sı Sosyal ve 376'sı Tıp ve Sağlık alanlarında gerçekleştirilmiştir. Toplam çalışmalar arasından Van kenti ile ilgili çalışma sayısı ise Fen Bilimlerinde 155 olup toplam çalışmaların %25'ini, Sosyal bilimlerden 48 olup toplam çalışmaların %23'ünü ve Tıp/Sağlık Bilimlerinden de 51 olup toplam çalışmaların %13'ünü oluşturmaktadır. Genel toplama baktığımızda ise BAP'ın Van kenti ile ilgili 254 çalışmayı (%21'ini) desteklediği görülmektedir. Van kenti ile ilgili çalışmaların büyük bir kısmı Fen Bilimleri Enstitüsü tarafından gerçekleştirilmiş olup ağırlıklı olarak Van'da bulunan ekolojik (ağırlıklı olarak fauna ve flora) sistem üzerine odaklanıldığı görülmektedir. Sosyal Bilimler Enstitüsünün ise Urartu Medeniyetinin beşiği olan Van Nekropolü özelinde oldukça başarılı çalışmalar gerçekleştirdiği anlaşılmaktadır.

Tablo 4: Lisansüstü Çalışmalarda Van (1970-2016)⁸

Yıllar	Van'ı Konu Edinen Tez Sayısı			Tamamlanan Toplam Tez Sayısı		
	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Fen Bilimleri Enstitüsü	Sağlık Bilimleri Enstitüsü	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Fen Bilimleri Enstitüsü	Sağlık Bilimleri Enstitüsü
1970-1980	0	0	0	0	0	0
1980-1990	0	0	0	0	0	0
1990-2000	10	107	26	52	72	4
2000-2010	60	182	74	481	668	234
2010 ve +	42	104	39	390	540	226
Toplam	112	393	139	923	1280	464
Genel Toplam	644			2667		

Kaynak: YÖK Ulusal Tez Merkezi'nden Derlenerek Hazırlanmıştır.

Tabloya göre Van YYÜ' de yapılan lisansüstü çalışmalar yıldan yıla artış göstermiştir. Ağırlıklı olarak lisansüstü çalışmanın yer aldığı Fen Bilimleri Enstitüsü toplam 1280 çalışma gerçekleştirmiştir. Sosyal Bilimler Enstitüsü 923 çalışma ile ikinci sırayı takip etmiş ve Sağlık/

8 YÖK Ulusal Tez Merkezi taramalarında yalnızca Fen, Sosyal ve Tıp kategorileri bulunduğundan Eğitim Bilimleri, Diş Hekimliğinde Uzmanlık ve Sanatta Yeterlilik gibi alanlarda yapılan çalışmalar tablodaki sayıya eklenmemiştir. Ayrıca tabloya yansıtılmayan YYÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü sadece 2010 ve sonraki yıllarda 22 tane çalışma gerçekleştirmiştir. Çalışmayı daha net kategorilerde inceleyebilmek için Avrasya Yer Bilimleri Enstitüsü tezleri, Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Enstitüsü tezleri, Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü tezleri, Fen bilimleri enstitüsünün arasında yer almakta, Tıp Fakültesi tezleri, Sağlık bilimleri enstitüsünün arasında yer almakta, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi enstitüsü tezleri, Polis Akademisi tezleri, ve Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü tezleri, Sosyal bilimlerin arasında yer almaktadır.

Tıp bilimleri Enstitüsü 464 lisansüstü çalışma ile son sırada yer almıştır. 2011 yılında yaşanan depremden dolayı bu çalışmalar çok az sekteye uğramış olsa da 2010-2017 yılları arasında 1156 çalışmanın gerçekleştirilmiştir. Tabloda ayrıca Van YYÜ toplam 2667 lisansüstü çalışmayı tamamlamıştır. Toplam çalışmalar arasından Van kentini konu alan çalışma sayısı ise Fen Bilimlerinden 393 olup toplam çalışmaların %30'unu, Sosyal bilimlerden 112 olup toplam çalışmaların %12'sini ve Tıp/Sağlık Bilimlerinden de 139 olup toplam çalışmaların %29'unu oluşturmaktadır. Genel toplama baktığımızda ise Van YYÜ'de yapılan tez çalışmalarını içinde Van kentini konu alan 644 çalışma olup bu sayı toplam çalışmaların %24'ünü oluşturmaktadır.

Üniversite-Kent İlişisine Yönelik Algılar

Üniversitenin kentte nasıl algılandığını ortaya koymak amacıyla, 2017-2018 yılları arasında, sosyal, ekonomik ve kültürel faaliyetlerin yoğunlaştığı Van merkez ilçelerinden İpekyolu ve Tuşba'da ikamet eden 18 yaş ve üzerindeki esnaf kategorisine giren, çeşitli işletmelerde çalışan 300 bireyle anket yapılmıştır. Üniversite-kent ilişkisine yönelik kent algısını ortaya koyan Tablo 5'e yansıyan görüşleri ana hatları ile şu şekilde ifade edebiliriz;

Tablo 5: Üniversite-Kent Algısı

	Kesinlikle Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Fikrim Yok
Üniversite kurulduğundan bu yana kent gelişimine oldukça büyük katkılar sağlamıştır.	56.7	32.3	6	4.3	0.7
Üniversitenin kentin beklentilerini karşılama konusunda yeterli olduğunu düşünüyorum.	22	45.7	21	9.7	1.7
Üniversitenin kentin işgücü ihtiyacını büyük oranda karşıladığını düşünüyorum.	14.7	41	25	19	0.3
Üniversitenin işletmelere sunduğu Ar-Ge ve danışmanlık hizmetleri konusunda yeterli olduğunu düşünüyorum.	10	31.7	26.3	17.7	14.3
Üniversite öğrencilerinin yaptığı harcamalar kent ekonomisine oldukça büyük katkılar sağlar.	42	38.7	13	3.3	3
Üniversite öğrencilerinin sayısının artması ile kentteki sosyal mekanların sayısı da artmıştır.	69	23.7	4	2.3	1
Öğrenci yurtlarının çoğunun kampüs içerisinde yer alması üniversite-kent ilişkisini zayıflatmaktadır.	41.3	36	11.3	8.7	2.7
Üniversitenin kent sorunlarına çözüm üretme konusunda önemli bir aktör olduğunu düşünüyorum.	24.3	39	18	13.7	5
Üniversiteye farklı illerden gelen öğrenciler Van kentinin farklı kültürlerle zenginleşmesini sağlar.	53.3	32.3	8	4.3	2
Üniversite ile kent halkının karşılıklı etkileşiminin oldukça zayıf olduğunu düşünüyorum.	28	44.3	16.3	7.3	4

Üniversitenin bilimsel alanda kentle ilgili başarılı çalışmalara imza attığını düşünüyorum.	26	31	18.7	16.7	7.7
Üniversitenin büyümesi her açıdan kenti geliştirmektedir (işletme çeşitliliği, sayısı vb.).	52.3	35.7	5.7	5.3	1
Kampüsün kent merkezine uzak olması üniversite ile kent ilişkilerini zayıflatmaktadır.	41.7	30	17	9	2.3
Üniversite hastanesinin kent merkezine taşınması her açıdan üniversite-kent ilişkisini güçlendirecektir.	48.3	24	15.7	9.3	2.7
Üniversitenin kent esnafı ile işbirliği halinde olması kent ekonomisine büyük oranda katkı sağlar.	61	25	4.7	5.7	3.7
Üniversitenin işletme sahiplerine yönelik seminer, sempozyum vb. etkinlikleri yeterli düzeyde organize etmektedir.	13.7	27.3	26.3	26.7	6
Üniversitenin sanayi sektörüne sunduğu Ar-Ge ve danışmanlık hizmetleri konusunda yeterli olduğunu düşünüyorum.	11.7	27	22.7	25	13.7
Üniversitenin kentin kültürel ve turistik yapısının tanıtımı konusunda yeterli olduğunu düşünüyorum.	13.7	35.7	25	21.7	4
Üniversitenin bilimsel çalışma ve projelerinin kent ile paylaşımı konusunda yeterli olduğunu düşünüyorum.	14.3	32	23	24.7	6
Üniversite lojmanlarının kent merkezinde yer almasının üniversite-kent ilişkisini güçlendireceğini düşünüyorum.	38.3	32.3	13	12	4.3

- Üniversite kurulduğundan bu yana kentin gelişim ve değişimine inovatif bir aktör olarak kaynaklık etmiştir. Bu görüş %56'lık bir katılım oranı ile kent halkı ve görüşme sağlanan toplum temsilcilerini aynı paydada toplamıştır.
- Kentin beklentilerini karşılama konusunda ise üniversite açısından olumlu ifadeler kullanmak güçleşecektir. 40 yıllık bir üniversitenin kent ile birçok alanda bütünleşmesi beklenirken, halkın yalnızca %45'lik bir dilimi (kısmen) katılım sağlamış ayrıca kentin önde gelen bireyleri de aynı doğrultuda fikir beyan etmişlerdir.
- Anket çalışmasına ağırlıklı olarak üniversite mezunu olup geçici olarak bir işletmede çalışan genç kitle katılım sağlamıştır. Kentin işgücü ihtiyacını giderme konusundaki en manidar cevabı da yine okuduğu bölüm ile ilgili bir alana istihdam edilemeyen aynı kitle vermiştir.
- Ar-Ge ve danışmanlık hizmeti (%13.7) ile seminer, sempozyum, konferans v.b. etkinlikler (%11.7) sunulmasını bekleyen işletmeler ve görüşme sağlanan toplum önderleri, üniversitenin bu alandaki yetersizliği konusunda mutabık kalmışlardır.
- Özellikle öğrenci faktörü kente sosyo-ekonomik ve kültürel anlamda (%42) katkı sağlamakta, ayrıca öğrenci dinamiğine paralel olarak artan ticari işletme sayısı ve sosyal mekan mobilitesi de kente dolaylı ve doğrudan birçok katkı sağladığı %69'luk bir katılım ile olumlanmıştır.
- Uzaklık bileşeninin, üniversite-kent ilişkisini zayıflatığı, özellikle öğrenci ve personel yurt/lojmanlarının kent merkezine uzaklığı kent sakinlerinin eleştiri odağı olmuştur. Ortalama %77.3'lük bir katılım oranı da bu ifadeyi desteklemektedir.
- Kent sorunlarına çözüm odaklı politikalar üretme (%24.3), kentle ilgili bilimsel çalışmalara imza atma (%26), gerçekleştirilen çalışma ve projelerin kent ile paylaşımı (%14.3) gibi işlevsel alanlarda katılımcılar üniversitenin yetersizliğinden yakınmaktadır.

- Farklı illerden üniversiteye gelen öğrencilerin kentte kültürel bir sentez kaynağı olduğu (%53.3) katılımcıları ortak bir paydada birleştirmiştir.
- Üniversite hastanesinin kent merkezine taşınması ibaresi %72.3'lük bir katılım oranı ile desteklenmiş buna paralel olarak üniversitenin büyüüp gelişim sağlamasının kente her açıdan katkı sağlayacağı (%48.3) konusunda da mutabık kalmıştır.
- İşletme sahipleri ile işbirliği yapması halinde üniversitenin, kent ekonomisini daha da ileriye götüreceği %61'lik bir katılım oranı almış ve kent önderleri de aynı doğrultuda fikir beyan etmişlerdir.
- Kentin kültürel ve turistik yapısının tanıtımı (%13.7) noktasında da üniversite kurumu, yine eleştiri oklarına maruz kalmıştır.

ÜNİVERSİTE-KENT İLİŞKİSİNE YÖNELİK NİTEL BULGULAR

Çalışmada üniversite-kent ilişkisini daha ayrıntılı bir şekilde incelemek amacıyla Van kenti için büyük önem arz eden birimler ile derinlemesine görüşme tekniği kullanılarak Van kenti ile ilgili görüş ve öneriler ele alınmıştır. Görüşülen kişiler; Van Ticaret ve Sanayi Odası Başkan Yardımcısı, Ziraat Odası Başkanı ve yardımcısı, Organize Sanayi Bölge Başkanı, Saadet Partisi İl Başkanı, Tuşba Belediye Başkanından oluşmaktadır. Görüşme sorularına verilen cevapları değerlendirecek olursak:

ÜNİVERSİTENİN KENTTEKİ DEĞİŞİMİ SAĞLAYICI ROLÜ

Örüşme sağlanan kişiler üniversitenin kentte değişimi sağlayan bir aktör olması konusunda mutabık kalmışlardır.

“YYÜ-kent ilişkisine bakılırsa çok büyük bir değişim söz konusudur. Özellikle nüfus konusunda 1982'lerde 100.000'in altında iken 2017'de bir milyona yakın bir nüfusa sahip olmuştur. YYÜ şehirden birçok konuda kopuk bir şekilde bugüne kadar geldi. Üniversite öğrencileri zaruri ihtiyaçlarını karşılamak amacı ile şehre gelirler, çünkü yurtlar hep kampüs içinde. Şehirde üniversite öğrencileri özellikle hizmet sektöründe değişim sağladılar. Ya da sadece belirli mağaza, marketler ile alışveriş yapmaları şehre ekonomik katkı sağladı. Üniversite kentte değişimi birçok alanda sağladı mesela ulaşım, kira vb. konularda esnafa katkısı vardır ama bu sadece ticari boyutla sınırlı kalmaktadır. YYÜ'nün en büyük katkısı Tıp ve dış fakülteleridir.” (Siyasi Parti Başkanı)

ÜNİVERSİTENİN KENTE DAİR BİLİMSEL ÇALIŞMALARI

Üniversitenin kent ile ilgili bilimsel çalışmaları konusunda katılımcılar üniversite faaliyetlerini yetersiz bulmaktadırlar.

“Bu konuda üniversitenin birçok eksiği var özellikle kendi alanımız olan ziraat fakültesini örnek veriyorum, tarlaları yok, makinaları yok, tahlil laboratuvarları yok, halkı aydınlatabilecek işleri yok, hastanesinin doktorları yok, spor akademileri yok, halkla ilişkileri yok sadece tarih bölümünün arkeolojik çalışmalarını gördüğümü söyleyebilirim bu kadar.” (Ziraat Odası Başkanı)

ÜNİVERSİTENİN KENT İLE İLİŞKİ DÜZEYİ

Yüzüncü Yıl Üniversitesinin kent merkezine uzak olması sadece eğitim hizmetini giderme konusunda kent ile bir araya gelmesini sağlamakta bu durum kentle ilişkisini zayıflatmaktadır.

“Üniversite kültürel, sosyal konuda daha seviyeli bir şekilde halkla kaynaşırsa daha iyi olur. Ancak yurtlar, lojmanlar hep kampüste o yüzden kaynaşamıyor halkla, sadece birkaç lokantası falan var o yüzden sadece zorunlu ihtiyaçlar için merkeze gelenler oluyor. Bu nedenle esnaf ile de bağlar kopuktur. Ulaşım zaten sıkıntılı, yurtlar şehir merkezine gelirse iletişim daha samimi olur. Çünkü halk da üniversiteye gitme konusunda zorluk çekiyor. Çünkü ulaşım olmazsa iletişim de olmaz.” (Ziraat Odası Başkanı)

“Van Yüzüncü Yıl Üniversitesinin işbirliğinden uzak, Kamu Kurum Kuruluş temsilcileri ve sektörde söz sahibi kesimlerden uzak olması. Kent ile ilgili çalışmaları sadece protokol düzeyinde takip etmesi.” (Van TSO Başkan Yardımcısı)

ÜNİVERSİTENİN AR-GE VE DANIŞMANLIK HİZMETİ

YYÜ'nün Ar-Ge ve danışmanlık hizmetini son yıllarda vermeye başlaması nedeniyle beklentileri karşılayıcı yönde bir yeterliliğe sahip olduğunu söylemek güçtür. Bu görüşte katılımcılarımız da mutabık kalmışlardır.

“Ar-Ge ve danışmanlık, ekonomiyi geliştirme, istihdamı sağlama açısından üniversiteyi kesinlikle yeterli bulmuyoruz. Üniversite şehre özgü ne varsa marka haline getirmelidir. Özellikle bu konuda yeterli değildir. Üretime yönelik daha fazla çalışma yapılmalıdır. Özellikle teknokent ve organize sanayi bölgesi üniversiteye bu kadar yakın olmalarına rağmen bu konuda çok zayıf ilişkileri vardır.” (Siyasi Parti Başkanı)

“Van Yüzüncü Yıl Üniversitesinin AR-GE ve danışmanlık hizmetlerinin yerel ekonominin gelişmesi ve istihdam sağlama konusunda kesinlikle yeterli bulmuyorum. Kümelenmiş alanlarda örneğin Organize Sanayi Bölgesinde Danışma Ofisi ve teknik bir sınıf oluşturularak gençlerin bu alanlara daha vakıf olması sağlanmalıdır. AR-Ge çalışmaları yapılırken daha çok ilimizi ve bölgemizi birinci dereceden ilgilendiren konular ele alınmalı ve somut çözüm önerileri geliştirilmelidir.” (Van TSO Başkan Yardımcısı)

YYÜ'NÜN KENT SORUNLARINI ÇÖZÜM ÇALIŞMALARI

YYÜ daha önce de belirtmiş olduğumuz kent merkezine uzaklığı engeli nedeniyle bu sorumluluğunu yerine getirme konusunda yetersiz bulunmaktadır. Bu konuda katılımcılarımız da hemfikirdir.

“Kent'in en büyük sorunu arıtma tesisidir. Van Gölü'nün ölmemesi lazım. Tüm kanalizasyonların göle akıtılması durumunda gölümüz yok olur. İkinci sorun vahşi çöp depolama alanıdır. Katı atıklar vahşi bir şekilde atılırsa olmaz. Bunun üniversite ve büyükşehir belediyesi birlikte çözmelidir. Üçüncü sorun ulaşım, çevreyolu, tarımsal alanlar, inşaat sektörü tüm bunların üniversite ile birlikte çözüme kavuşturulması lazım. Halk ekmek, halkın ekmeği daha ucuza elde etmesi lazım. Üniversitenin kendi buğdayını ekip kendi ekmeğini halka ucuz bir şekilde sağlaması lazım.” (Belediye Başkanı)

DAHA GÜÇLÜ BİR ÜNİVERSİTE-KENT İLİŞKİSİ İÇİN

“Van Yüzüncü Yıl Üniversitesinin kent ilişkisini etkin olarak sağlaması için kentten gelecek sorunları beklemesi yerine sahaya inmesi gerekmektedir. Tespit edilen sorunların muhatapları ile bir araya gelinerek çözüm önerileri geliştirilmelidir. Kent içi irtibat ofisleri, ilgilere en hızlı bir şekilde ulaşılabilecek çağrı merkezi tarzında bir yapılmaya gidilmelidir. Kent hafızasında oluşan “Ulaşılmaz Kurum” kavramı bu sayede bertaraf edilmelidir.” (Van TSO Başkan Yardımcısı)

“Rektörümüzün odalar, STK’lar, girişimciler, kanaat önderleri için bir oturum düzenlemesi gerekir. Mesela ilk oturumda ziraat odası ve fakültesi bir araya getirilerek Van ile ilgili neler yapılabilir bunun konuşulması lazım. Diğer tüm konularda da aynı şekilde oturumlar düzenlenerek kent daha ileri bir düzeye taşınabilir”. (Belediye Başkanı)

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Günümüz Türkiye’inde üniversitesi olmayan il bulunmamaktadır. Türkiye’deki ilk üniversitelerin temel kuruluş bileşenleri arasında, eğitim-öğretim faktörü yer alırken, söz konusu bileşenlerin, zamana, kurulduğu kente ve ihtiyaca göre değişim ve dönüşüm geçirdiğini ifade edebiliriz. Üniversiteler kurulduğu kentin metropol, taşra, küçük kent vb. pozisyonlarına göre makro ve mikro ölçekte katkılar sağlamaktadır. Küçük kentlerde özellikle ekonomik ve sosyal anlamda etkileri daha olumlu ve hızlı bir şekilde yayılabilen üniversitelerin, kültürel anlamda aynı hız ve olumlu tepkilerle karşılandığını söylemek güçtür. “Kentlerde bir çekim noktası olan üniversiteler, gerek kentsel planlama açısından, gerekse yerel yönetimlerin hizmetleri açısından kente katkıda bulunurlar. Özellikle az gelişmiş olan yöreleri gelişim ve kalkınmalarına engel olacak olan geleneksel tutum ve yapıardan kurtararak çağdaş ve gelişime ayak uydurmalarında etkin rol oynarlar” (Tezcan, 1992: 52). Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi de Van kentine birçok alanda nüfuz etmiştir. Ancak küçük bir kent olması ve üniversitesinin kent merkezine uzak olması üniversitenin bazı işlevlerini gerçekleştirmesi hususunda aksaklıkları da beraberinde getirebilmektedir. Üniversiteler, kent beklentilerini karşılama, istihdamını artırma, Ar-Ge ve danışmanlık hizmeti sunma, kent kültürünü ve turistik dokusunu gün yüzüne çıkarma, bilimsel çalışmalarla sosyal mobilizasyonu sağlama gibi daha sayamadığımız birçok kentsel işlevi bünyesinde barındırmaktadırlar. Tez çalışmasından üretilmiş bu çalışmada kullanılan verilere dayanarak şunlar söylenebilir;

- Üniversitenin kentte sosyal, ekonomik ve kültürel anlamda değişim ve gelişimi sağlayıcı rol üstlendiği, özellikle öğrenci faktörünün kente harcama kalemleri, sosyal mekan çeşitliliği, nüfus artışına paralel olarak yurt ve kira gelirleri, farklı kültürlerin sentezi gibi çoklu alanda katkıları bulunmaktadır.
- Üniversite-kent ilişkisinin zayıf kalmasının başat nedenleri arasında mekansal uzaklık, yurt/lojmanların üniversite yerleşkesi içerisinde kalması ve ulaşım güclüğü faktörlerinin yer aldığı saptanmıştır. Yüzüncü Yıl Üniversitesi kent merkezine 15 km uzaklıkta olup yurt/lojmanları da kampüs alanında konuşlandırılmıştır. Bu durum öğrenci ve personelin barınma ihtiyaçlarının karşılanmasında kolaylık sağlarken, sosyo-ekonomik ve kültürel ihtiyaçlarına cevap verme konusunda aynı yeterliliğe sahip değildir.
- Toplum beklentilerini karşılama ve kent sorunlarını çözme konusunda üniversitenin daha istikrarlı, inovatif ve çözüm odaklı adımlar atması beklenmektedir.
- Ar-Ge ve danışmanlık hizmetinin yerel ekonomiyi geliştirme ve istihdamı sağlama konularında ilgisiz kaldığı ve bu sorunsala çözüm bulmak adına Van Organize Sanayi ve üniversite Teknokenti işbirliğinin gerekli olduğu kanısına varılmıştır.
- Gerçekleştirilen bilimsel çalışma ve projelerin, kentin sosyo-ekonomik ve kültürel gelişimi açısından önem arz eden Van Gölü, İnci Kefali, Van Kedisi, ziraat, hayvancılık ve keşfedilmeye değer tarihi ve turizmi gibi alanlarda olması ve yapılan çalışmaların kent ile paylaşılması gerektiği kanısına varılmıştır.

Daha güçlü bir üniversite-kent ilişkisi için ise şu öneriler ön plana çıkmaktadır:

Her geçen gün daha da büyüyen kent, güçlendirilmiş bir ulaşım ağına ihtiyaç duymaktadır. Söz konusu durum çözüme kavuşturulduğu takdirde üniversite-kent etkileşimi de sağlıklı bir şekilde kurulmuş olacaktır. Bir diğer bileşen de kent ile ilgili gerçekleştirilen bilimsel çalışmalara daha inovatif bir şekilde odaklanması gerekliliğidir. Yapılan çalışmalarda kent sakinlerine de söz hakkı verilebilir ve sonuçlarından halk haberdar edilebilir. Ayrıca kent sorunlarına çözüm üretmek adına yerel yönetimler, STK'lar, belediyeler, girişimciler ve kanaat önderlerinin bir arada olduğu kent konseyleri düzenlenebilir. Üniversitenin kente sunduğu hizmetler, toplum beklentilerini karşılayıcı, yerel ekonomiyi güçlendirici ve istihdamı sağlayıcı nitelikte dizayn edilmelidir. Ayrıca kent ile bütünleşebilmek adına birleştirici unsurların başında yer alan sağlık hizmeti sunumu için Tıp fakültesinin belli başlı bölümleri ile dış hekimliği fakültesinin, kent merkezinde hizmet verebilecek dallarının olması da diğer gerekliliklerdendir. Kentin tarihi ve turistik yapısının yerel, görsel medya aracılığı ile özendirilmesi, en önemlisi de sahip olduğu doğa harikalarından biri olan Van Gölü'nün kirletilmesini engelleyici uygulamaların hayata geçirilmesi de önerilebilecek faktörler arasında yer almaktadır.

KAYNAKÇA

- Akçakanat, T., Çarıkçı, İ., Dulupçu, M. (2010). "Üniversite Öğrencilerinin Buldukları İl Merkezine Ekonomik Katkıları ve Harcama Eğilimleri: Isparta 2003–2009 Yılları Örneği". *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi* (22), s.165-178.
- Arap, S. K. (2008). "Türkiye Yeni Üniversitelerine Kavuşurken: Türkiye’de Yeni Üniversiteler ve Kuruluş Gerekçeleri". *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, s. 65-1.
- Arıcan, İ. (2010). "*Üniversite Sanayi İşbirliği Çerçevesinde Bilimsel Araştırma Projeleri ve Marmara Üniversitesi Araştırma Geliştirme Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi*" Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Arslan, H. (2014). "Çankırı Karatekin Üniversitesinin Kente Ekonomik Katkısı ve Öğrenci Harcamalarının Farklı Değişkenler Açısından Analizi". *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (DÜSBED)*, Kasım, YIL-6, S.12 .
- Binici, Ö.F. , Koyuncu, B. (2015). "*Üniversite Öğrencilerinin 2012-2013 Harcamalarının Bitlis İli Ekonomisine Katkısının İncelenmesi*". *BEU. SBE. Dergisi*, Cilt:4 Sayı:1 Haziran.
- Ceyhan, M. S. , Güney, G. (2011). "Bartın Üniversitesi'nin Bartın İlinin Ekonomik Gelişmesinde 20 Yıllık Projeksiyonda Katkılarının Değerlendirilmesi". *Firat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 21, Sayı: 2, Sayfa: 183-207, Elazığ.
- Creswell, J.V. (2019). *Karma Yöntem Araştırmalarına Giriş, Çev.: M. Sözbilir*, Ankara: Pegem Akademi Yay.
- Dalğar, H. , Tunç, H. , Kaya, M. (2009). "Bölgesel Kalkınmada Yükseköğretim Kurumlarının Rolü ve Bucak Örneği". *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl:1, Sayı:1, s. 39-50.
- Demireli, C., Taşkın, E. (2013). "Üniversite Öğrencilerinin Buldukları Şehre Ekonomik Katkıları: Kütahya İl Merkezi Örneği". *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 37.
- Ergun , C. (2014). "Üniversite ve Kent İlişkisi Üzerine Görüşler: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Örneği". *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Eylül, Sayı 31, 216 – 237.
- Ergün, E. (2003). "A.K.Ü. Bolvadin Meslek Yüksekokulu'nun Bolvadin'in Sosyo-Kültürel Yapısına ve Ekonomisine Katkıları". *Afyon Kocatepe Üniversitesi İ.L.B.F. Dergisi*, (C.V, S.1).
- Erkan, B. , Harbalıoğlu, M. (2013). "*Sürükleyici Birim Olarak Kilis 7 Aralık Üniversitesi'nin İlin Sosyo Ekonomik Gelişimine Etkisi*". Anadolu International Conference Economics 3, June, 19-21, Eskişehir.
- Gültekin, N., Çelik, A., Nas, Z. (2008). "Üniversitelerin Kuruldukları Kente Katkıları". *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, Bahar C.7 S.24 (264-269).
- Kaynar, M. , Parlak, İ.(2005) . "*Her 'İl'e Bir Üniversite Türkiye'de Yükseköğretim Sisteminin Çöküşü*". Ankara: Paragraf Yay.
- Korkut, G. (2011). "*Üniversite Yerleşkelerinin Kentsel Mekan Kurgularının Biçimlenmesinde Kentin Etkisi*". İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Kuyumcu, A., Erdoğan, T. (2008). "Yükseköğretimin Toplumsal Değişmeye Etkisi". *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı: 35, Sayfa: 240-250.
- Özer, H. , Akan, Y. , Çalmaşur, G. (2010). "Atatürk Üniversitesi Öğrencilerinin Gelir-Harcama İlişkisi". *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt 11, Sayı 1.
- Öztürk, N. (2009). "*Üniversite Kampüs Yapıları ve Üniversite-Kent İlişkisi*". İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Sağır, A. , Dikici, E. (2011). "Yeni Göçmenlik Mekanları Olarak Yeni kurulan Üniversiteler: Ordu Üniversitesi Örneğinde Öğrencilerin Bütünleşme Sorunları". *ODÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 2 Sayı: 3 Haziran.
- Tekindal, M. & Uğuz Arsu, Ş. (2020). Nitel Araştırma Yöntemi Olarak Fenomenolojik Yaklaşımın Kapsamı ve Sürecine Yönelik Bir Derleme. *Ufku Ötesi Bilim Dergisi*, 20 (1), 153- 182.
- Toprak, M.A. (2013). "Mekansal Planlama Politikaları ve Kentlerin Sosyo-Ekonomik Durumu Işığında Türkiye’de Üniversiteleşme Süreci". *Ege Coğrafya Dergisi*, 21/2, 1-23, İzmir.
- Van Tuşba Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü.